

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus V. De Litis Contestatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

TITULUS V.

De Litis Contestatione.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Litis Contestatio.
2. Quomodo fiat.
3. Ante vel post illam proponuntur Positiones, seu Positionalia, & feruntur Articuli, ac Interrogatoria.
4. Litis contestatio, etiam solennis, regulariter est de substantia Iudicii Ordinarii.
5. Non tamen necesse est, ut petitio & responsio fiat simul, & utroque presente, Actore & Reo.
6. Quis sit effectus litis contestatæ.

Sciendum 1. Contestationem litis, quam Germani vocant *die Verfahrnung des Rechts* / vel *Rechts-Befestigung* / sic describi possit ex c. 54. §. licet de Elect. & c. in h. t. Est petitio Actoris in Jure facta, & subsequuta responsio Rei, animo litigandi. Sensus est, quod sit Actus Judicialis, quo per petitionem Actoris, & congruam responsionem Rei, in Iudicio propositam declaratur utriusque animus & voluntas litigandi; adeoque Iudicium, quod strictè loquendo inchoatur per litis contestationem, quæ ideo vocatur *principium*, *basis*, ac *fundamentum Iudicii* (nam citatio est potius principii actionis instituendæ §. fin. Inst. de pena tem. litig. quàm Iudicii propriè dicti, & per eam Actor potius agere vult, quàm agere. l. 15. ff. ratam rem haberi) Iudicium, inquam, propriè constituitur per affirmationem unius & contradictionem alterius coram Iudice. Proinde litis contestatio nec in sola petitione Actoris, aut narratione in libello contenta, neque in positionibus Actoris, & responsionibus ad istas, etiam coram Iudice, neque in petitione Actoris & responsione Rei simul, extra Jus seu Iudicium, aut absque animo litigandi factis consistit c. c. l. 4. ff. de Interrogationib. Neque sufficit, si Reus generaliter dicat, *volo litigare*, sed debet contradicere, saltem terminis generalibus, Actoris petitioni. v. g. *nego narrata, prout narrata sunt. vel: nego deberi, quæ petita sunt.* Vel, si non in æstu iracundiæ, sed in responsione ad libellum dicat, *mentiris*, atque in eo persistat. Vel: *non credo, vera esse, quæ narrantur, & petuntur* &c. Quod si Reus affirmativè responderet, & fateretur, quod petit Actor, sed tamen exciperet, se jam solvisse, non esset contestatio litis, nisi Actor negaret solutionem factam: hac autem negatione accedente fit contestatio litis, & Reus quasi Actor efficitur cum affirmet; adeoque probare solutionem ipse debet. Quando igitur aliquis, nempe Actor, contestatur sibi jus competere, alter verò, scilicet Reus, contestatur contrarium, *litis contestatio* vocatur, & fit. Nullo modo autem regulariter constituitur litis contestatio per exceptionem Rei; quia excipiens nec negat, nec fatetur intentionem Actoris, sed nudè asserit, sibi competere exceptionem: imò per exceptionem peremptoriam destruitur, per dilatoriam,

Judicalem ad succurrendum ei, qui se sententia gravatum existimat, ob aliam causam interpellandus non est Iudex appellationis, adeoque reconventio coram illo locum non habet. Causæ Criminales criminaliter intentatæ, nisi Reus adversus Accusatorem majus crimen criminaliter intenter, vel nisi suam suorumve persequatur injuriam, l. 5. ff. de publ. Judic. & l. 4. C. de his, qui accusare. Vel nisi crimina sint conexa, quod permittit praxis. Imò accusatus criminaliter reconvenire potest civiliter, & vicissim civiliter conventus accusare criminaliter Actorem permittitur, si causæ sint conexæ, & Criminalis tractetur principaliter, & altera incidenter. l. 3. C. de Ord. Judic. 5. Causæ omnes à jurisdictione Iudicis, coram quo facta est conventio, exemptæ, uti causæ Spirituales respectu Iudicis Laici: causæ Feudales respectu eorum, qui non sunt Domini directi vel Pares Curia; & vicissim allodiales respectu Parium curia feudalibus &c. 6. Actor reconventus nequit iterum reconvenire, ut habet communis: ne scilicet causæ accumularentur nimium, fiatque perturbatio Iudicii.

Dico 5. Effectus reconventionis est duplex, si ea proponatur statim initio litis, & debito tempore. 1. parit simultatem cognitionis, seu facit processum simultaneum, ita ut utraque causa, conventionis & reconventionis, simul ventilanda, & unâ sententiâ (quoad probationem, nam revera sunt duæ sententiæ) terminanda sit. Text. & DD. in c. 1. b. t. sed ita tamen, ut semper prærogativa concedatur Actori primo, & causa conventionis cognoscatur prius, atque sententiâ circa illam primo loci scribatur & pronuntietur. Excipe, nisi alterutra causa celeritatem exigeret, & ex morte immineret periculum; tunc enim illa citius expediri posset; item si causa alterutra exigeret altiorē indaginem, adeoque longiores dilationes, non deberet altera tamdiu differri. 2. Prorogat jurisdictionem, seu inducit competentiam Iudicis, ac facit, ut Actor, licet alius subiectus non sit, quoad negotium reconventionis subiciatur Iudici, coram quo conventionem instituit. l. 14. cit. Neque obstat, quod secundum l. 7. §. 2. ff. de Judic. ad prorogationem requiratur consensus Partium; quia id solummodo procedit, quando prorogatio fit ab homine, non autem, quando à Jure, ut in nostro casu: Lex autem inducens prorogationem etiam in invitos vim habet, arg. l. 83. §. 1. ff. de V. O. Dixi, si proponatur statim initio litis; si enim primum post unum vel plures actus Judiciales à litis contestatione, sed ante conclusionem in causa adhuc, & ante sententiam definitivam, proponatur, unam duntaxat effectum operatur, nempe prorogationem jurisdictionis, non verò simultatem processus.

toriam, vel declinatoriam fori, declinatur Judicium.

2. Sc. 2. Litis contestationem fieri non modò verbis, à stylo Curie præscriptis, vel ab utraque Parte litigante conceptis, quibus expressè contestantur, se petere & contradicere, animo contestandi litem, sed etiam facto vel alio modo, quo significatur petitio unius & contradictio alterius, declarativa animi litigandi, seu procedendi in causa judicialiter. v. g. si Actor vel interrogatus à Judice, vel absque interrogatione, repetit coram Judice narrata in libello & conclusionem illius, Reus verò ab instituta actione petit absolvi, aut alio modo contradicit petitioni coram Judice, præsumuntur id facere animò litigandi, licet expressè non dicant, modò neuter exprimat contrarium; si enim protestaretur alteruter, quòd non intendat per hoc litem contestari, sed solum informare Judicem v. g. utique pro litis contestatione haberi non posset. Nec obstat, quòd protestatio, quæ est contraria facto, nihil aliàs operari dicatur; quia hoc procedit solum de casu, quo per protestationem nictur aliquis factum aliquod tollere (nam factum infectum fieri nequit) non verò de casu, quo per protestationem negat aliquis adesse mentem & animum talem, qualem aliàs indicare posset factum. De reliquo perinde est, si per ipsum Actorem & Reum, si per illorum Procuratores, Syndicos, Curatores &c. fiat, si per responsum Advocat. per c. 62. de Appellat.

3. Sc. 3. Post litis contestationem in causa principali (in causa incidente hoc fit ante illam) proponi, aut repeti ex libello solere assertiones quasdam factorum, ad causam controversam pertinentium, ad quas Actor sibi specialiter responderi à Reo desiderat eum in finem, ut sciat, quid Adversarius fateatur, quid neget, consequenter quid sibi probandum super sit. Assertiones & narrationes istæ (in quibus, uti & responsionibus Rei ad easdem, non consistit contestatio litis juxta c. 54. §. c. un. cit. sed eam consequuntur) appellantur *Positiones*, vel *Positionalia*, illæ autem, quas negat Reus, vocantur *Articuli*. Positiones debent esse breves, claræ, nihil superfluum vel impertinens continentes, & ea tantum, quæ sunt facti; quæ enim Juris (saltem Communis) sunt, relinquuntur Judici. Si sint impertinentes, Judex tenetur eas rejicere, sicut ineptum libellum, nisi litem velit facere suam. Dein in Judicij Ordinarij debent offerri scripto; licet possint à Judice suppleri per interrogationes, seu *interrogatoria*, ut vocant. Pari modo etiam Articuli, seu Responsiones Rei debent esse claræ, ad rem pertinentes, puræ seu non conditionatæ, ut Adversario constet, quid probandum sit, ac fieri debent per verbum, *credo* hanc positionem, vel, *non credo* hunc articulum, ut observat Gail. Denique Positiones ab Actore sunt offerendæ cum juramento, quod dicitur *dandorum*, quo jurat, se illas exhibere non animò calumniandi, sed sui juris tuendi: ac vicissim Articuli à Reo porrigendi sunt pariter cum juramento, quod dicitur *Re-*

spondendorum, quo jurat, se syncerè & non contra mentem respondere. c. 2. §. ibi gl. de testib. in 6. Differunt Positiones & Articuli à Libello & Litis contestatione, quòd in illis nihil peratur, bene tamen in istis.

Dico 1. Litis contestatio, etiam solennis, regulariter est de substantia Judicij Ordinarij, ita ut eà omisâ processus & subsequens sententia sit nulla. c. un. h. t. Neque Judex illam remittere etiam cum consensu Partium potest, cum Juri publico derogare, aut solennitates pro forma Judiciali præscriptas tollere nequeat. arg. l. 8. ff. de Pactis. Dixi 1. etiam solennis, seu *formalis*, quæ fit certis verbis, & juxta sty. lum Curie; nam litis contestatio *simplex*, quæ voluntas litigantium quocunque modo declaratur, semper in omni Judicio, etiam Summario, necessaria est (nisi velis excipere causas notorias) cum sit Juris Naturalis. 2. Judicij Ordinarij in Summario enim sufficit semper simplex, sicut aliæ solennitates Juris, oblatio libelli &c. omittuntur. Clem. 2. de V. S. 3. Regulariter; siquidem litis contestationem non requirunt 1. causæ notoriæ, quia in his nulla opus est responsione Rei, ejusque contradictio non curatur, nec in ijs Ordo Juris est observandus. c. 21. de Jurejur. 2. Causa appellativa. c. 58. de appellat. Taltem quando una Pars contumaciter abest. In Camera tamen Imperiali exigitur nova litis contestatio. 3. Causa possessionis recuperandæ juxta Mascardum & alios: item juxta quosdam causæ restitutionis in integrum, si restituitur Minorennis: causæ Matrimoniales. Sed quoad has omnes ferè æquè multinent oppositum, præsertim quoad causam possessionis recuperandæ, nisi periculum esset in mora. Optimum erit attendere praxim singulorum tribunalium. Adde iterum alij causas fiscales, fractæ pacis, spolij, depositi, executionis sententiæ &c. & quodcunque grave periculum est in mora. 4. Universim omnes causæ, in quibus necessaria non est oblatio libelli, eò quòd libellum supponat solennis contestatio litis. Quòd si in his casibus omittatur contestatio litis, primus actus Judicialis, qui aliàs sequitur contestationem litis, habet vim litis contestatæ; dum videlicet Judex incipit cognoscere cum consensu Partium de meritis causæ. Pirhing. b. n. 10. Maranta, alij.

Dico 2. Non est necesse, ut Actor & Reus eodem tempore sint simul præsentés coram Judice, dum contestantur litem, sed potest petitionem Actoris ex aliquo intervallo sequi responsio & contradictio Rei, non amplius præsenté Actore. Communior ex c. un. cit. §. l. 2. §. 2. ff. de O. §. A. nam scriptura, in qua suam intentionem expressit Actor, semper censetur loqui, cui si postea respondet Reus, uno moraliter tempore videtur cum Actore Reus concurrere. Nec obstat, quòd ipsa vox *contestatio* innuat simultaneam testationem voluntatis litigandi; siquidem dicta moralis simultas sufficit ad verificandam vocem.

Dico 3. Effectus Contestatæ litis præter illos, quos habet communes cum Citatione, supra

TITULUS VI.

Ut Lite non contestata non procedatur
ad Testium receptionem, vel ad Sententiam
Definitivam.

SUMMARIUM.

1. Ante litem contestationem non valet sententia Definitiva, bene tamen interlocutoria,
2. Et in multis casibus etiam receptio testium.

Sciendum, cum contestatio litem Judicij Ordinarij strictè sumpti initium sit & basis, regulam hic universalem tradi, ne ante illam procedatur ad actus Judiciales, nominatim ad receptionem testium, & sententiam definitivam. Quæ regula, verbis Rubricæ hujus tituli comprehensa, cum expresse loquatur de sententia definitiva, se non extendit ad sententiam interlocutoriam, quæ non de causa principali, sed de incidenter deducta in Judicium pronuntiatur: sic ante contestationem litem pronuntiari, consequenter & probari potest, quoddam citatio pervenerit ad Reum: quoddam Reus fuerit contumax &c. c. 70. §. ult. de Appellat. Idem intellige de exceptionibus dilatorijs, & prejudicialibus. c. 19. de Judic. Cum verò nulla sit regula sine exceptione, etiam ista quandoque fallit, atque idcirco

Dico. Etiam lite nondum contestata recipi testes possunt. 1. Quando Judex procedit super delicto per viam inquisitionis. c. ult. §. sunt & alij h. t. Nec obstat c. 22. de sent. Et re jud. ubi in causa inquisitionis requiritur litem contestatio; quia intelligendum est de inquisitione non generali, sed speciali, quando Reus est præsens, & delictum negat; hæc enim negatio habetur pro contestatione litem. 2. Si Reus contumaciter absit in causa Matrimonij & in causa Beneficiali, v. g. electionis. In quo duplici casu, si de causa liquidò constet, etiam fertur sententia definitiva. c. cit. §. porro. Si verò in alijs causis, non ita celerem expeditionem requirentibus, contumax sit Reus, non recipiendi sunt testes lite non contestata, sed Actor mittitur in possessionem bonorum custodiæ causâ, si Reus habeat si non habeat bona &c. per censuras compellendus est ad comparandum. c. 3. h. t. Sed de hoc plura ad tit. 14. 15. infra. 3. Quando Actor intentans actionem civilem (licet ortam ex crimine) merito timet, ne, si expectet contestationem litem hic & nunc impeditam, v. g. ob longas ferias, exceptionem dilatoriam &c. desit copia testium, quia nimirum sunt senes, valetudinarij, facturi longam & periculosam navigationem, ituri ad bellum, oblituri eorum, de quibus testimonium dicere deberent, vel alio modo impediendi. c. ult. cit. §. 1. ubi insuper jubetur Actor intra annum vel convenire Adversarium, vel saltem eidem denunciare receptionem testium (si recepti fuerunt eo absente) ne per fraudem ipsi testes & alia, quibus suo tempore opus haberet ad se defendendum, deficiant. Dixi, actionem civilem; nam in causis Criminalibus criminaliter intentatis Actor propter dictas causas nunquam permittitur producere testes ante litem